

TOSHKENT IRRIGATSIYA VA QISHLOQ
XO'JALIGINI MEXANIZATSIYALASH
MUHANDISLARI INSTITUTI

FAN: MGD va KK

MAVZU

02

*AJRALADIGAN VA
AJRALMAYDIGAN BIRIKMALAR*

Ma`ruzachi:

p.f.f.d., (Phd). U.A.Nasritdinova

Toshkent – 2023

Reja:

- 1. Ajraladigan va ajralmaydigan birikmalar**
- 2. Boltli birikmani 2D va 3D loyihalash**

Ajraladigan va ajralmaydigan birikmalar

Detallar bir-biri bilan ajraladigan va ajralmaydigan qilib biriktiriladi. Agar birikmalarni ajratish uchun birikma detallari buzilmasa, yorilmasa yoki sindirilmasa, u holda bunday birikma ajraladigan birikma deyiladi. Agar birikmalarni ajratish uchun birikma detallari buzilmasa, yorilmasa yoki sindirilmasa, u holda bunday birikma ajraladigan birikma deyiladi, aks holda ya'ni, detallar buzilsa, yorilsa yoki sindirilsa, u holda bunday birikma ajralmaydigan birikma deyiladi. Ajraladigan birikmalarga ponali, shponkali, boltli, shpilkali, vintli, fittingli va boshqa rezbali birikmalar kiradi.

Ajraladigan birikmalar qo'zg'aladigan va qo'zg'alamaydigan bo'ladi.

Agar birikma detallari bir-biriga nisbatan harakat qilsa, bunday birikma qo'zg'aladigan birikma deyiladi, aks holda ya'ni bir-biriga nisbatan harakat qilmasa, bunday birikma qo'zg'almas birikma deyiladi.

qo'zg'alamaydigan birikmalardan: a) boltli birikma; b) shpilkali birikma; v) vintli birikma g) fittingli birikmalar ko'rsatilgan.

qo'zg'aladigan birikmalardan: a) shponkali birikma; b) shlitsali birikma va v) yurgizish vinti ko'rsatilgan.

Ajralmaydigan birikmalarga parchinlash, payvandlash va presslash yo'li bilan hosil qilinadigan birikmalar kiradi. Shuni ham aytish kerakki, endilikda parchinlab biriktirish usuli o'rniga arzon va qulay bo'lgan payvandlab biriktirish usulidan ko'proq foydalanilmoqda.

Boltli birlikma

Variantlar	1	3	5	7	9	11	13	15	17	19	21	23	25	27	29
d	16	18	20	22	24	16	18	20	22	24	16	18	20	22	24
L	70	80	90	70	80	90	70	80	90	70	80	90	70	80	90

Spilkali birlikma

Variantlar	2	4	6	8	10	12	14	16	18	20	22	24	26	28	30
d	24	22	20	18	16	24	22	20	18	16	24	22	20	18	16
L	60	55	50	60	55	50	60	55	50	60	55	50	60	55	50

Boltli va shpilkali birikmalar uchun o'lcham munosabatlari:

(d – bolt yoki shpilka tashqi rezba diametri asosida)

$$\mathbf{h} = 0.7d$$

$$\mathbf{L_o} = (1.5...2) d$$

$$\mathbf{d_1} = 0.85d$$

$$\mathbf{D} = 2d$$

$$\mathbf{D_1} = S - 3...4 \text{ mm}$$

$$\mathbf{S} = \text{yasaladi}$$

$$\mathbf{R} = 1,5d$$

$$\mathbf{r} = \text{yasaladi}$$

$$\mathbf{C} = 0.15d$$

$$\mathbf{H} = 0.8d$$

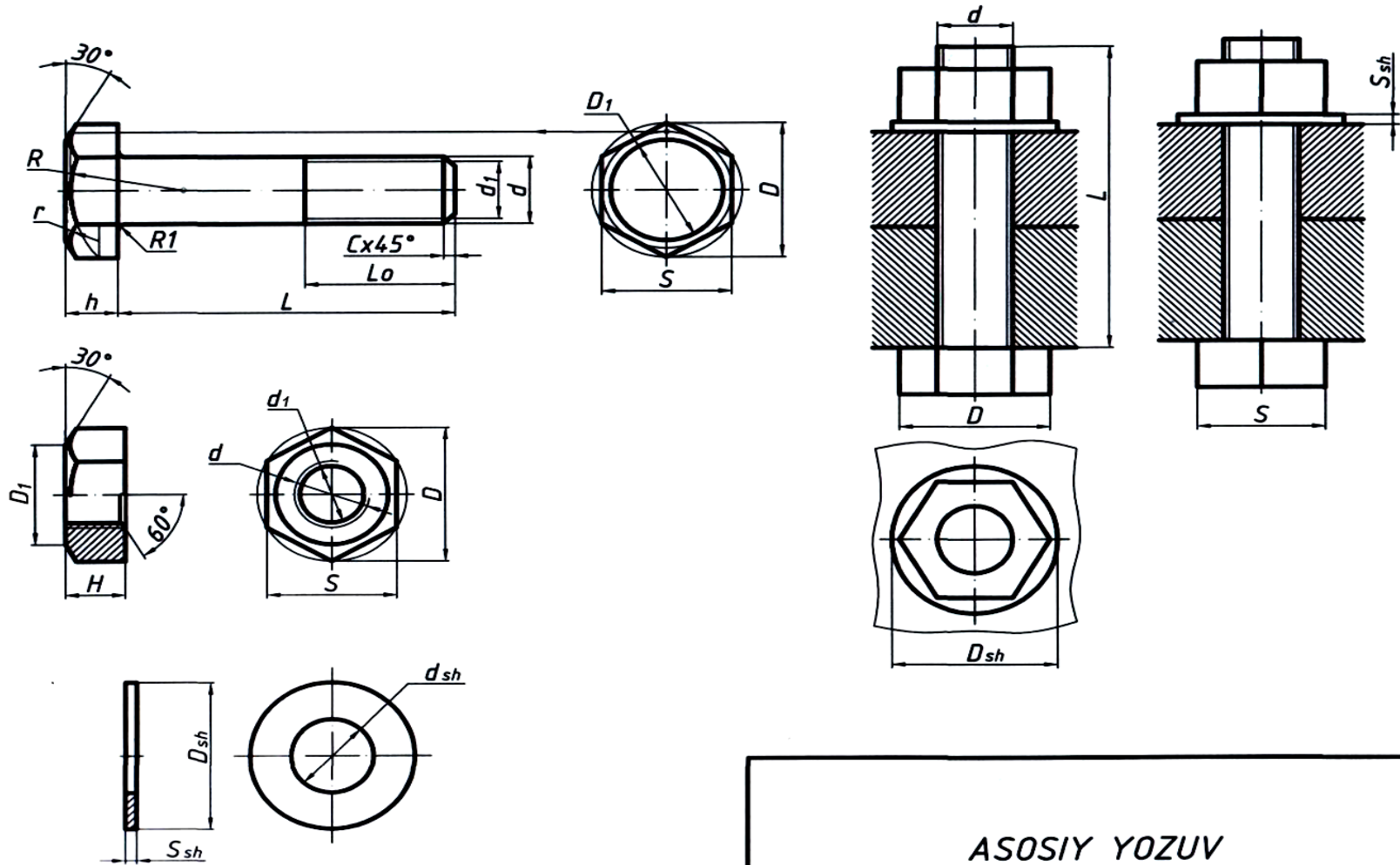
$$\mathbf{D_{sh}} = 2.2d$$

$$\mathbf{d_{sh}} = 1.1d$$

$$\mathbf{S_{sh}} = 0.15d$$

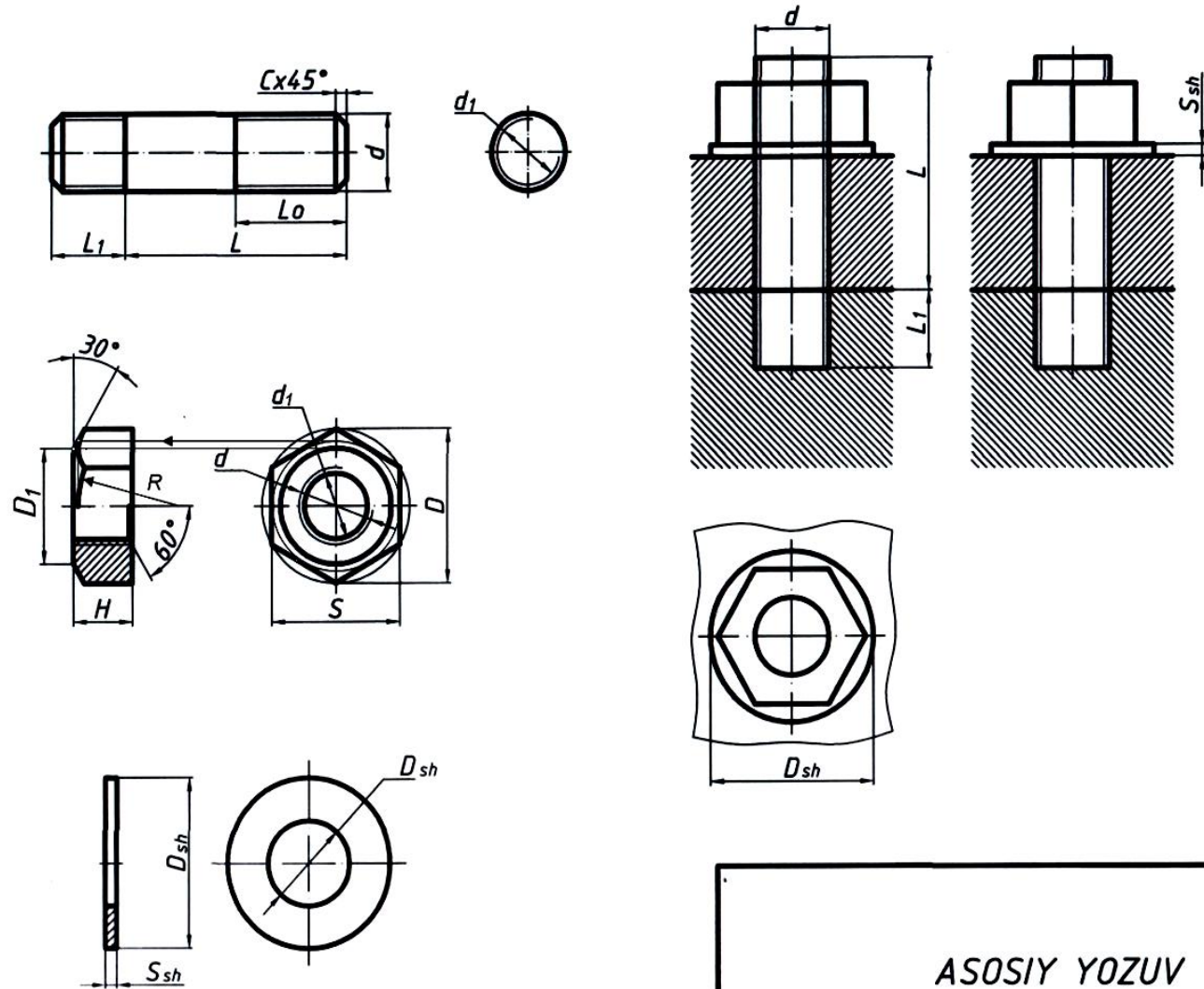
$$\mathbf{L_1} = d$$

Boltli birikma

ASOSIY YOZUV

Shpilkali birlikma

ASOSIY YOZUV